
Kyrkomötet Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2014:4

Ekoteologisk professur

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:16 som föreslår att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att möjliggöra införandet av en professur i ekoteologi vid något av universiteten i vårt land. Utskottet konstaterar att det är universiteten och högskolorna som självständigt inrättar och finansierar professurer. I dagsläget finns det inte någon professur i ekoteologi vid något lärosäte. Om kyrkostyrelsen ska möjliggöra införandet av en professur i ekoteologi krävs det att styrelsen donerar pengar till något universitet som är berett att inrätta en sådan professur. Donationen måste vara så stor att dess avkastning långsiktigt kan bekosta alla kostnader för professuren. Då intresset för hållbarhetsfrågor är stort både inomkyrkligt och i samhället menar utskottet att efterfrågan på kurser i ekoteologi kan komma att öka, vilket på sikt kan leda till en uppbyggnad av ekoteologi som ett eget ämne och att en professur inrättas. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motionen ska avslås.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:16.

Motionens förslag

Motion 2014:16 av Ylva Wahlström m.fl., Ekoteologisk professur

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att möjliggöra införandet av en ny professur i ekoteologi vid något av universiteten i vårt land.

Bakgrund

Inrättande av professurer sker av universitetens och högskolornas styrelser och oftast mot bakgrund av en lång diskussion inom fakulteten där det har framkommit att ämnesområdet för professuren är angeläget och att det finns finansiering för en sådan professur.

Därutöver kan förekomma så kallade donationsprofessurer, där en extern donator tillskjuter medel för avlöning av en professor som anställs vid universitetet. Professuren tillsätts enligt universitets regelverk och donator har inte något inflytande över tillsättningsförfarandet. För att inrätta en donationsprofessur krävs att donatorn till universitetet överlämnar en penningssumma av sådan omfattning att avkastningen långsiktigt täcker professurens årliga kostnader.

Enligt uppgift kostar en professur för närvarande cirka 1,3 miljoner kronor per år, vilket avser lön, lönebikostnader och overheadkostnader. Därtill kommer profes-

sorns verksamhetskostnader. Den senast tillkomna donationsprofessuren vid Uppsala universitet är Hans Rausing-professuren i vetenskapshistoria, som bekostas genom avkastningen från en år 2002 gjord donation om 30 miljoner kronor. Vid Uppsala universitet finns sedan länge donationsprofessuren Gustaf Leanders professur i missionsvetenskap.

Om det finns en kompetent person inom en organisation utanför universiteten, som skulle tillföra vetenskaplig kompetens samt bidra till förstärkning av forskarmiljön och fakultetens verksamhet kan denne under en begränsad tid förordnas som så kallad adjungerad professor vid en fakultet. Det är fakulteten som tar initiativet till ett sådant förordnande. Alla kostnader bestrids av den organisation där personen har sin ordinarie anställning. Från Svenska kyrkan finns för närvarande en sådan professorsadjungering i etik, särskilt mänskliga rättigheter, vid Uppsala universitet.

Ämnet ekoteologi får uppfattas som en av flera specialinriktningar inom de akademiska disciplinerna systematisk teologi och etik och ligger nära det som vid fakulteterna kallas miljöetik. Någon professur i ekoteologi finns inte vid något svenskt lärosäte. Däremot har såväl kurser kunnat erbjudas som forskning bedrivits inom ramen för existerande ämnesområden. Kurser i ämnet ges i den utsträckning som det finns tillräckligt antal studenter som efterfrågar sådana kurser.

Vid 2012 års kyrkomöte behandlades en motion där motionären föreslog att kyrkostyrelsen skulle ta initiativ till att bl.a. modern ekoteologi införs i såväl grundutbildningen som i den senare pastorala och teologiska fördjupningen för blivande präster, pedagoger och diakoner. I betänkande KI 2012:2 föreslog Kyrkolivsutskottet avslag på motionen och framhöll bl.a. att de konkreta kursplanerna för Svenska kyrkans utbildningar fastställs lokalt av varje utbildningsanordnare. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:16.

När universitet och högskolor inrättar professurer sker det oftast mot bakgrund av långa diskussioner inom fakulteterna, där diskussionerna utmynnar i att ämnesområdet för professuren är angeläget och att fakulteten långsiktigt kan finansiera en sådan professur. Om inte något universitet eller någon högskola gör en sådan prioritering och inrättar en ekoteologisk professur kan en utomstående donera medel till något lärosäte, som är berett att inrätta professuren. Om kyrkostyrelsen ska möjliggöra införandet av en professur i ekoteologi krävs att styrelsen donerar en så stor summa pengar att avkastningen av donationen långsiktigt täcker årslönen för professorn och alla övriga verksamhetskostnader kopplade till professuren.

Biskopsbrevet om klimatet har rönt stor uppmärksamhet och intresset för hållbarhetsfrågor är stort både inomkyrkligt och i övriga samhället. Utskottet menar att detta kan medföra att efterfrågan på kurser i ekoteologi kommer att öka, vilket på sikt kan leda till att det sker en uppbyggnad av ekoteologi som ett eget ämne inom universiteten och att en professur inrättas.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motionen ska avslås.

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Jan G Nilsson, ordförande

Lena Källgren Rommel, sekreterare

Beslutande: Jan G Nilsson, ordförande, Tommy Eriksson, Mats Ludvigsson, Gun Eriksson, Linn Berglin, Birgitta Söderfeldt, Peter Bernövall, Ragnhild Bertius, Anders Brunnstedt, Samuel Lilja, Peter Nordgren, Carina Håkansson, Magnus Ek, Rutger Gram och Heléne Lundström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Magnus Nilsson, Marie Johansson, Titti Ådén, Leif Grip, Linda Isberg, John-Erik Stureson, Kerstin Andersson-Carlsson, Åke Löfstrand, Margareta Andersson, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson, Carl-Henrik Henriz och Marie-Helena Fjällås.

Biskop Hans-Erik Nordin har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Klimatet och miljöproblemen blir alltmer överskuggande för mänskligheten, för skapelsen i sin helhet och för jordens överlevnad. Koldioxid- och metanutsläppen gör att jordens medeltemperatur stiger alltmer med följd att översvämningar, torka, häftiga oväder ökar, att livsbetingelserna för både djur och natur försämras och ibland katastrofer inträffar.

Därför har Miljöpartister i Svenska kyrkan lagt motionen om en ekoteologisk professur. Intentionen var att få stöd av utskottet för att motionen skulle behandlas positivt av kyrkomötet och kyrkostyrelsen. Inte för att genast inrätta en sådan här professur eftersom det är en lång väg med frågan om finansiering m.m.

Vi tror att behovet är stort eftersom miljö- och klimatfrågorna kommer mer och mer på den kyrkliga agendan. Då måste vi också ha ett gediget teologiskt underlag, som en sådan här professur kan ge. Så är det t.ex. fortfarande mycket ovanligt med förkunnelse om sådana här frågor, fastän kyrkoårets texter ofta inbjuder till det. En teologisk, etisk grund, en skapelseteologi är ju också grunden till kyrkans och församlingarnas praktiska åtgärder i miljöfrågor.

Jag reserverar mig till förmån för bifall till motionen.

Heléne Lundström